

АНОТАЦІЯ

Панасюк Р. В. Публічне управління використанням спільних ресурсів територіальних громад України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (281 – Публічне управління та адміністрування). – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Івано-Франківськ, 2020.

Дисертація присвячена теоретико-методологічному обґрунтуванню необхідності, доцільності і шляхів удосконалення механізму та інструментів управління змінами в діяльності об'єднаних територіальних громад з результативної і ефективної трансформації спільних ресурсів в економічний добробут і сталий розвиток.

Продемонстровано, що децентралізації влади і реформування адміністративно-територіального устрою шляхом утворення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) – нового елемента ієрархічної структури публічного управління і адміністрування держави Україна – є дуже позитивним кроком з осучаснення системи публічного управління і адміністрування. Однак, джерелом виникнення проблемних ситуацій, труднощів і, навіть, спротиву реформі на різних рівнях системи управління децентралізацією є людські ресурси і їх неоднозначне сприйняття цілей і завдань реформування.

За результатами аналізу світового досвіду децентралізації влади і проблем формування оновленої системи місцевого самоврядування в Україні встановлено, що ключовою проблемою є належне використання інтелектуального потенціалу людських ресурсів ОТГ з отриманням синергічного ефекту від поєднання і гармонізації наступної тріади інтересів:

– людини – члена об'єднаної територіальної громади, її неподільного складового елемента, інтереси якої виникають у процесі реалізації практично всіх її життєвих прагнень;

– територіальної спільноти людей – ОТГ, інтереси якої є сукупністю спільних інтересів її індивідів-членів у задоволенні соціальних, економічних і екологічних потреб за рахунок використання наявних в її розпорядженні природних ресурсів;

– державної спільноти людей – держави, громадянами якої з використанням правових засобів впорядковується самоврядна активність сукупностей людей і кожної людини в територіальних громадах.

Запропонована схема організації ефективного і результативного використання ОТГ її спільних природних ресурсів шляхом пріоритетного забезпечення органом місцевого самоврядування належного використання інтелектуальних ресурсів її населення. Для цього необхідно обрати для управління її життєдіяльністю «розумних людей», які через належну організацію процесу інтелектокористування повинні забезпечити «розумну освіту», «розумну місцеву економіку», «розумну організацію життєвого простору», «розумне використання ресурсів та охорону довкілля» – основи досягнення громадою соціального, економічного і екологічного рівня добробуту та конкурентоздатності в ринковому оточенні.

Доведено, що відомі принципи Е. Остром з ефективного використання спільних ресурсів громад, доцільно доповнити правилами спільного використання інтелектуальних ресурсів їх населення, які, дозволяють і зобов'язують органи управління їх діяльністю залучати до процесів і процедур прийняття рішень щодо використання спільних ресурсів інтелектуальні ресурси населення. Рекомендовано використати для цього вітчизняний досвід і технології управління процесами інтелектокористування з інтеграції і мотивації інтелекту населення громади для генерування і використання необхідних для розвитку ідей, пропозицій та ініціатив.

Обґрунтовано структурно-функціональну схему системи управління ресурсною моделлю взаємодії елементарних складових ОТГ, на основі якої продемонстровано, що на посади керівників і функціонерів ОТГ слід обирати і призначати людей, інтелектуальні і моральні характеристики яких гарантуватимуть їх соціальну орієнтованість на засади спільного вироблення,

прийняття і реалізації рішень щодо результативного і ефективного використання спільних ресурсів громади; отримані формалізовані умови спільного пошуку людськими ресурсам рішень, які гарантуватимуть наявність необхідних видів комунікацій між елементарними носіями інтелекту в системі і виключитимуть виникнення режиму некерованості при виникненні неформальних комунікацій; встановлено, що критично важливою проблемою залишається впровадження у практику діяльності органів управління ОТГ соціокультурної, екзистенційної і мисленнєвої комунікацій між людськими ресурсами, коли «соціальний інтелект» стає найбільш дієвим механізмом забезпечення ефективного використання її спільних ресурсів.

Удосконалено графо-аналітичну модель управління поведінкою людських ресурсів в змінах для використання в процесах і процедурах децентралізації влади, реформування адміністративного устрою, створення об'єднаних територіальних громад та управління їх подальшим сталим розвитком з обов'язковим залученням всіх активних і здатних громадян до збору, вивчення, аналізу, узагальнення і ефективного використання інформації про стан, цілі та інтереси розвитку громади.

Встановлено, що головною умовою успішного використання модифікованої моделі і технології управління змінами в ОТГ виступає оволодіння кадровим наповненням її органу управління, керівниками ключових груп, суб'єктами колективної та індивідуальної діяльності необхідними знаннями і досвідом інтелектокористування, запропоновано удосконалену модель лідерства для навчання, відбору і неперервного розвитку функціонально-психологічних характеристик керівників і функціонерів органу управління, керівників і функціонерів суб'єктів всіх видів активності в рамках об'єднаної територіальної громади як соціально-економічно-екологічної системи.

Виявлено, що у вітчизняній практиці децентралізації влади присутній ефект минулого досвіду («path dependence problem»), що негативно впливає на зміни, гальмує формування нових життєвих цінностей і моделей поведінки, в зв'язку з чим запропоновано використати для змін ментальності людських

ресурсів громад новий тип ромбовидної інституціональної доміантно-комплементарної мікс-матриці, яка поєднує ідеологеми редистрибутивно-ринкової економіки і комунітарно-індивідуалістську ідеологію на засадах демократично-партисипативного управління, а також доведено необхідність формування на цій основі нових життєвих цінностей і ментальності людських ресурсів ОТГ засобами освітніх і навчально-консультаційних впливів.

Продемонстровано, що включення в програми підготовки, навчання і розвитку персоналу органів управління і населення новостворюваних ОТГ тем з модернізації і модифікації їх знань, досвіду та ментальності за ідеологемами мікс-матриці, а також розділів з управління процесами інтелектокористування як пріоритетного напрямку результативного і ефективного використання спільних ресурсів громади на модифікованих принципах Е. Остром, обумовило необхідні зміни в ментальності і поведінці людських ресурсів ОТГ.

Проведено порівняльний аналіз та оцінку результатів діяльності новоутворених ОТГ і продемонстровано, що проведені навчання, тренінги, семінари, консультації з рекомендаціями щодо організації інтелектокористування, використання ресурсної, поведінкової і лідерської моделей та рекомендацій з їх практичного використання, змінили знання і ментальність керівництва, фахівців та населення. Це, в свою чергу, призвело в діяльності ОТГ до позитивних зрушень економічного, соціального і екологічного характеру, що підтверджує гіпотетичні припущення про дієвість і ефективність запропонованих в дослідженні моделей, технологій та інструментів інтелектуалізованого управління.

Ключові слова: механізм, управління, громада, територія, ресурси, структура, функції, модель, поведінка, лідерство, зміна, розвиток, добробут.

